

KÄYPÄ HOITO -SUOSITUKSEN IMPLEMENTOINTISUUNNITELMA: KÄYTÖSHÄIRIÖT (LAPSET JA NUORET)

18.1.2019

IMPLEMENTOINNIN TAVOITTEET

- Käytöshäiriöiden ehkäisyssä tuetaan lasten ja nuorten kehitystä (erityisesti kielellistä) ja kehitysympäristöjä (vanhemmuus, päiväkotiki, koulu).** Lapsen ja nuoren suotuisan käyttäytymisen oppimista tukevat turvalliset, ennakoitavat ja lämpimät ihmissuhteet, positiiviset kasvatuskäytännöt ja ympäristön tarjoamat myönteiset mallit. Käytöshäiriöiden riskitekijät yksilö- ja yhteiskuntatasolla tulee tunnistaa ja pyrkiä poistamaan tai lieventämään niitä.
- Käytöshäiriöitä hoidetaan ensisijaisesti psykososiaalisilla hoitomuodoilla.** Eri ikäryhmien käytöshäiriöissä toimivat ilmeisesti erilaiset psykososiaalisen hoidon kohdentamistavat. Vahvin tutkimusnäyttö (A) käytöshäiriöiden hoidossa lapsilla on **strukturoidusta vanhemmuustaito-ohjauksesta**, jossa tuetaan lapsen ja vanhemman myönteistä suhdetta ja vahvistetaan positiivista käytöstä. Kouluikäisille hoitoon taas ilmeisesti kannattaa lisäksi liittää lapselle itselleen suunnattu komponentti, ja nuoruusikäisille tuloksellisimpia ilmeisesti ovat nuorille itselleen, heidän vanhemmilleen ja heidän laajeneviin toimintaympäristöihinsä tarveharkintaisesti suunnatut psykososiaaliset interventiot (B).
- Käytöshäiriöiden lääkehoitoa lapsilla harkitaan vain, jos asianmukaiset psykososiaaliset hoitomuodot tai oheissairauksien hoito tai edellä mainittujen hoitojen yhdistäminen ei ole riittävää vaikeiden käytösoireiden hallitsemiseksi.** Vaikeissa tapauksissa lääkehoito saattaa edistää osana muuta hoitoa aggressiivisen ja impulsiivisen käyttäytymisen hallintaa nuorilla sekä nuoren kykyä hyötyä psykososiaalisesta hoidosta.
- Hoito toteutetaan yhteistyössä** lapsen tai nuoren ja perheen, terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen tai koulun ja sosiaalitoimen kesken harkiten yksilöllisesti, minkä tahojen kanssa on tarkoituksenmukaista tehdä yhteistyötä.

SUOSITUKSEN SISÄLTÄMÄT IMPLEMENTOINNIN MATERIAALIT

- Lisätietoartikkeli: Vanhemmuustaitojen ohjauksen teoreettinen tausta, työskentelyote ja menetelmät
- Lisätietoartikkeli: Varhaiskasvatus lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukena
- Lisätietoartikkeli: Koulun keinot oppimisen tueksi
- Kaavio: Lasten käytösongelmien ja -häiriöiden arvioinnin ja hoidon porrastus
- Kaavio: Nuorten käytöshäiriöoireiden ja käytöshäiriöiden tutkimuksen ja hoidon porrastus
- Lisätietoartikkeli: Käytöshäiriöiden diagnostiikan apuvälineitä (kyselylomakkeet)
- Lisätietoartikkeli: Lasten ja nuorten psykososiaalisen terveyden mittareita

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
Käypä hoito

- Lisätietoartikkeli: Sosiaalihuolto, lastensuojelu ja perheiden tuki

ERIKSEEN TOTEUTETTAVAT IMPLEMENTOINNIN MATERIAALIT

- Luentomateriaali: Käytöshäiriöiden ehkäisy ja psykososiaaliset hoidot
- Video: Mitä lasten ja nuorten käytöshäiriöt ovat ja mistä ne johtuvat?
- Video: Voidaanko lasten ja nuorten käytöshäiriöitä ehkäistä?
- Video: Miten lasten ja nuorten käytöshäiriöitä hoidetaan?

VIESTINTÄ JA NÄKYVYYS

Keskeiset viestit suurelle yleisölle

- Käytöshäiriöitä voidaan ehkäistä: esimerkiksi opettamalla päiväkodissa tai koulussa vuorovaikutus- ja tunnetaitoja sekä ongelmanratkaisukykyä kaikille lapsille ja nuorille.
- Psykososiaaliset hoidot ovat ensisijaisia. Erityisen tehokasta on vanhemmuustaitojen opettaminen käytöshäiriöistä kärsivien lasten vanhemmille.
- Lääkehoitoa ei käytetä rutiiniluonteisesti eikä ensisijaisena hoitomuotona käytöshäiriöiden hoidossa. Vaikeissa tapauksissa lääkehoito osana muuta hoitoa on kuitenkin tarpeen.

Tiedottamiskanavat

- Tiedotustilaisuus
- Tiedote julkaistaan Käyvän hoidon ja Duodecimin -kotisivuilla sekä Terveysportissa
- Some (Facebook, Twitter)

KOULUTUKSET

- Käytöshäiriöt lapsilla ja nuorilla, Lääkäri 2019, Helsinki 11.1.2019
- Lasten ja nuorten Käytöshäiriöt – uusi Käypä hoito -suositus, Pohjolan Lääketiedetapahtuma Oulu 22.2.2019
- Tampereen Lääkäripäivät 2019